

**CHALA TUG'ILGAN CHAQALOQLARDA NEKROTIK
ENTEROKOLITNING OG'IR KECHISHIDA INTERLEYKINLARNING
ROLI: KLINIK-MORFOLOGIK TAQQOSLASH****Muallif:** Azimov Xurshid To'ra o'g'li**Ilmiy rahbar:** Babadjanova Shoira Utkuruvna**Tashkilot:** Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti termiz Filiali**Dolzarbligi**

Nekrotik enterokolit (NEK) chala tug'ilgan va tana vazni juda past bo'lgan chaqaloqlarda uchraydigan, yuqori darajadagi kasallanish va o'lim bilan kechuvchi og'ir gastrointestinal patologiyalardan biridir. Kasallik patogenezida ichak devorining yetilmaganligi, mikrobiota disbalansi, mahalliy immun javobning buzilishi, gipoksiya-ishemiya va yallig'lanish mediatorlarining faollashuvi muhim o'rin tutadi. Ayniqsa, interleykinlar kabi pro- va yallig'lanishga qarshi sitokinlarning nomutanosib ishlab chiqarilishi ichak shikastlanishining kuchayishi hamda kasallikning og'ir kechishi bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

Tadqiqot maqsadi

Chala tug'ilgan chaqaloqlarda nekrotik enterokolitning turli klinik kechish darajalarida interleykinlar faolligini baholash hamda ularning klinik va morfologik o'zgarishlar bilan bog'liqligini aniqlash.

Material va usullar

Tadqiqotga nekrotik enterokolit tashxisi qo'yilgan chala tug'ilgan chaqaloqlar kiritiladi. Bemorlar kasallikning og'irlik darajasiga ko'ra guruhlariga ajratiladi. Klinik baholashda gestatsion yosh, tug'ilish vazni, kasallikning boshlanish vaqti, ovqatlanirishga tolerantlik, qorin dam bo'lishi, qusish, najasdagi patologik aralashmalar, gemodinamik holat, laborator ko'rsatkichlar hamda radiologik belgilar hisobga olinadi.

Yallig'lanish javobini baholash maqsadida qon zardobida **IL-1 β** , **IL-6**, **IL-8** va **IL-10** kabi interleykinlar darajasini immunoferment usulida aniqlash maqsadga muvofiq. Jarrohlik amaliyoti yoki autopsiya vaqtida olingan ichak to'qimalarining morfologik tekshiruvida shilliq qavat nekrozi, shish, qon tomirlarining dimlanishi, gemorragiyalar, yallig'lanish infiltratsiyasi, pnevmatoz va ichak devorining chuqur qatlamlariga tarqalgan nekrotik o'zgarishlar baholanadi.

Natijalar

Klinik-morfologik taqqoslash natijasida nekrotik enterokolitning og'ir shakllarida tizimli yallig'lanish javobining kuchayishi va interleykinlar muvozanatining buzilishi

kuzatilishi kutiladi. Xususan, proinflammator sitokinlarning, jumladan IL-1 β , IL-6 va IL-8 ning oshishi ichak devoridagi yallig'lanish va nekrotik jarayonlarning kuchayishi bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

Og'ir klinik kechishga ega bemorlarda morfologik tekshiruvda ichak shilliq qavatining keng tarqalgan nekrozi, submukozal shish va gemorragik o'zgarishlar, tomirlar mikrosirkulyatsiyasining buzilishi, yallig'lanish infiltratsiyasi hamda nekrozning ichak devorining chuqur qatlamlariga tarqalishi aniqlanishi mumkin. Yallig'lanishga qarshi IL-10 ning o'zgarishi esa organizmning yallig'lanish jarayonini cheklashga qaratilgan kompensator javobini aks ettirishi mumkin.

Interleykinlar darajasi bilan klinik og'irlik va morfologik shikastlanish darajasi o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash NEK rivojlanish mexanizmlarini chuqurroq tushunish imkonini beradi.

Xulosa

Chala tug'ilgan chaqaloqlarda nekrotik enterokolitning og'ir kechishida immun-yallig'lanish mexanizmlari, xususan, interleykinlar muvozanatining buzilishi muhim patogenetik omillardan biri hisoblanadi. Proinflammator interleykinlarning ortiqcha faollashuvi ichak devoridagi yallig'lanish, mikrosirkulyatsiya buzilishi va nekrotik o'zgarishlarning kuchayishiga hissa qo'shishi mumkin. Interleykinlar ko'rsatkichlarini klinik va morfologik belgilar bilan birgalikda baholash nekrotik enterokolitning og'ir kechishini prognozlash va xavf guruhidagi chaqaloqlarni erta aniqlash uchun istiqbolli yo'nalish hisoblanadi.